

* اندام حرکت یک‌بُعدی دایره‌ای با حرکت آن دایره‌ای گویند و جسم در حال حرکت را دوران می‌گویند.
* مبانی حرکت دایره‌ای:

۱- دوران کامل:

۲- دوره تناوب:

۳- مباحث:

۴- سرعت زاویه‌ای:

۵- تندگی خطی: (سرعت خطی)

مثال ۱ طول عقربه‌ی دقیقه‌نما و ساعت‌نما را با هم مقایسه کنید. 10 cm و 10 m

سرعت زاویه‌ای و سرعت خطی هر یک را بیابید.

* تذکره: تعداد دورهای یک دوران در مدت یک دقیقه را با ω بیان می کنند

سنت ۱ ذره ای روی دایره ای به شعاع 50cm با 1200rpm می چرخد. این ذره در ثانیه چه جافتی را طی می کند؟

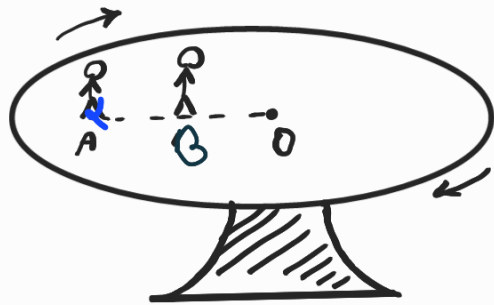
۱۱ ۲۰ ۱۲ ۲۰۰
۱۳ ۱۲۰۰ ۱۴ ۱۲۰۰۰

سنت ۲: جسمی با دوره 4s روی دایره ای به شعاع 14cm روی دایره ای با شعاع 14cm حرکت می کند. اندازه سرعت خطی، سرعت زاویه ای و سرعت متوسط در مدت 1.75s را بیابید.

سنت ۳: دو ذره یک یک حید، فضا از دایره را از نقطه A تا B در یک خط طی می کنند. اگر دوره چرخش آن ها $T_1 = 4\text{s}$ و $T_2 = 5\text{s}$ و اختلاف زمان جابجایی آنها $1/5\text{s}$ باشد، زاویه ای که در طول دو ذره حید

پارین است؟
۱۱ $\frac{4\pi}{5}$ ۱۲ $\frac{2\pi}{5}$
۱۳ $\frac{\pi}{5}$ ۱۴ $\frac{3\pi}{5}$

سنت: در شغل تقابل دو شخص A و B به ناصحی ۱۲m از یکدیگر روی گردونه ای
 نسبتاً اندوگردونه به طور متناوب می چرخد. اگر تند شخص A، سه برابر شخص B
 باشد، نوع دوران A چند متر است؟

- ۱۰ ۷۶
- ۱۱ ۱۸
- ۱۲ ۲۴
- ۱۴ ۳۶

سؤال: در حرکت وضعی زمین به دور محور خود نسبت به دوره، با چه سرعت زاویه ای
 و سرعت فغی دوگانه که می روی خط استوا و در عرض جغرافیایی 40° می باشد
 انجام می کنند.

* کتاب در حرکت دایره ای:

در حرکت دایره ای اندازه سرعت تغییر کند و می هوازه حرکت آن در حال تغییر است پس
 این حرکت یک حرکت متناوب می باشد.

در حرکت دایره‌ای ثابت می‌شود:

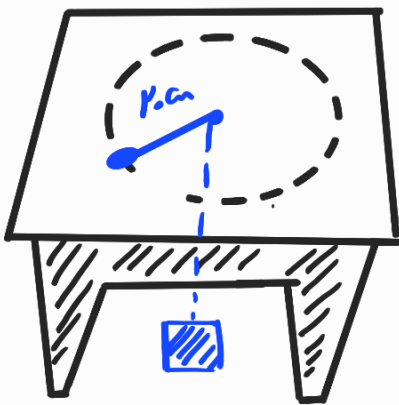
$$a_{\text{مرکزگرا}} = r\omega^2 = \frac{v^2}{r} = v\omega$$

حال می‌توان گفت چون جهت ثابت با راست پس قطعاً منبری
در جهت ثابت به کار وارد می‌شود که به کار منبری مرکزگرا
نویسد.

$$F_{\text{مرکزگرا}} = m \times a_{\text{مرکزگرا}} = m r \omega^2 = \frac{m v^2}{r} = m v \omega$$

استاد تدریس حل سوالات حرکت دایره‌ای:

نسبت: دو وزنی ۱۵۰ و ۱۰۰ توسط نخ سبکی که از سوراخ میز عبور کرده است به هم متصل شده
اند وزنی ۱۰۰ زیر میز آویزان است و وزنی ۱۵۰ در مسیر دایره‌ای به شعاع ۲۰ cm در جهت
اصطفاک حرکت می‌کند تنگی وزنه ۱۵۰ چند $\frac{m}{s}$ است؟

- ۱۱. ۷۱
- ۱۲. ۲
- ۱۳. ۵
- ۱۴. ۱۰

تست : وزنه‌ای را به فنک آویزان می‌کنیم ، طول فنک در حالت تعادل به 40 cm می‌رسد .

این وزنه را به همین فنک و در روی سطح افقی بدون اصطکاک حول انتهای فنک

به حرکت درمی‌آوریم و سرعت دوران را افزایش می‌دهیم تا طول فنک دوباره به 40 cm برسد

در این حالت تندی وزنه چند $\frac{m}{s}$ است ؟

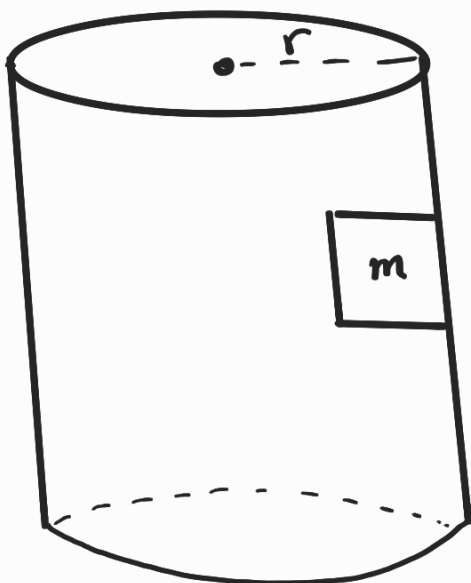
$$\sqrt{2}, 5 \quad 2 \quad 2, 5 \quad 11$$

$$\sqrt{2} \quad 14 \quad 2 \quad 13$$

مثال : استوانه‌ای به شعاع m را حول خود دوران می‌دهیم در حالی که جبهه‌ای به

حجم m در داخل استوانه قرار دارد ، اگر ضریب اصطکاک استاتی بین تمام سطوح

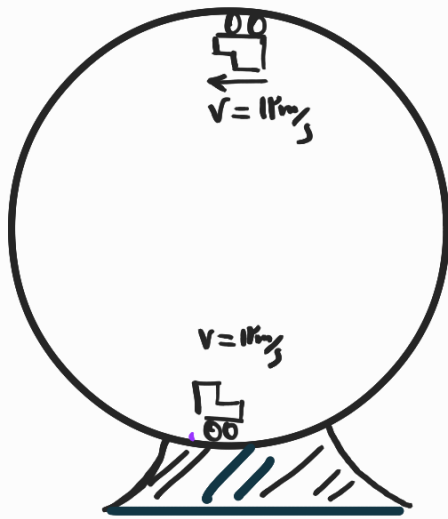
$\mu = 0.5$ باشد حداقل تندی جبهه را طوری باید پیدا کرد که جبهه سقوط نکند .

مثال ۱ در شکل مقابل یک ماشین کشتی به حجم 549 و ارتفاع 4 متری به ارتفاع 4 م

دور می زند نیروی که از طرف دیواره در بالا آید و پایین آید میسرعت به آن

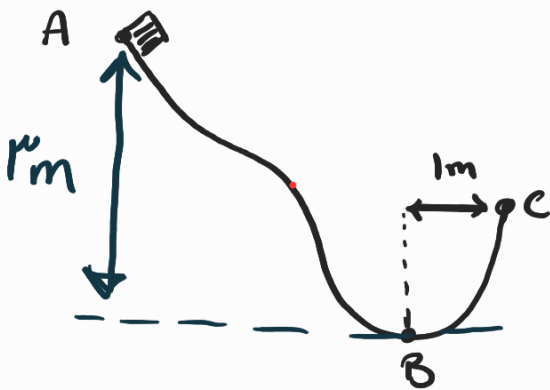
وارد می شود را محاسبه کنید.

نست: در شکل مقابل جسم روی سطح بدون اصطکاک از نقطه A رها می شود.

در انتها وادب مسدود می شود این دایره ای به شعاع 1 م می شود اندازه نیروی عکس العمل سطح

در پایین آید زمین نقطه مسدود چند برابر نیروی وزن است؟

۴ ۱۱

۵ ۱۲

۶ ۱۳

۷ ۱۴

مثال ۲ اتوبوس با تند راهت 10 م بر ثانیه با شعاع انحنای 20 م می شود.

حداقل ضرب اصطکاک چقدر باشد تا اتوبوس بدین خطر دور نرزد؟

تست: شخصی به جرم 50kg روی صندلی یک چرخوفلک که به طور یکنواخت می‌چرخد، نشسته و با سرعت 4m/s روی یک مسیر دایره‌ای به شعاع 10m حرکت می‌کند. بزرگی نیرویی که این شخص در بالاترین نقطه مسیر بر صندلی خود وارد می‌کند، چند نیوتن است؟ ($g = 10\text{m/s}^2$)

۴۸۰ (۲)

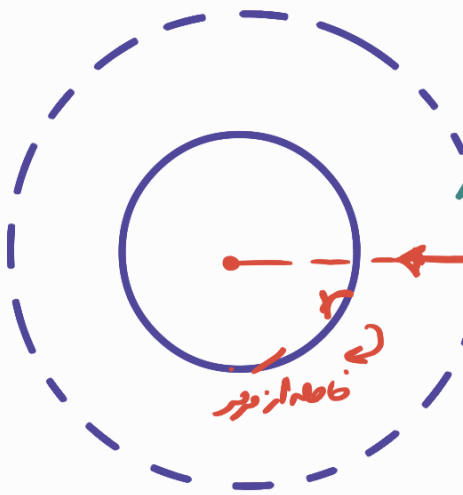
۴۲۰ (۱)

۵۸۰ (۴)

۵۰۰ (۳)

* روابط ماهواره در حرکت دایره‌ای: نیروی مرکزگرا در آن نقطه است.

① نیروی مرکزگرا: $\frac{mv^2}{r} = F_r = \frac{GM_e m_{\text{ماهواره}}}{r^2}$

$F_r = m g'$ (نتایج برای در حال ماهواره)
 $F \propto \frac{m}{r^2}$

② نتایج مرکزگرا: $F_r = \frac{GM_e m}{r^2} = m a_{\text{مرکزگرا}}$ و این نتیجه

$\rightarrow a = \frac{GM_e}{r^2} \rightarrow a = g'$ (نتایج برای در حال ماهواره)
 $\rightarrow a \propto \frac{1}{r^2}$

③ سرعت خطی: $a = \frac{v^2}{r} = \frac{GM_e}{r^2} \rightarrow v^2 = \frac{GM_e}{r}$

$\rightarrow v = \sqrt{\frac{GM_e}{r}} \rightarrow v \propto \frac{1}{\sqrt{r}}$

④ سرعت زاویه‌ای: $v = r\omega \rightarrow \omega = v \times \frac{1}{r}$

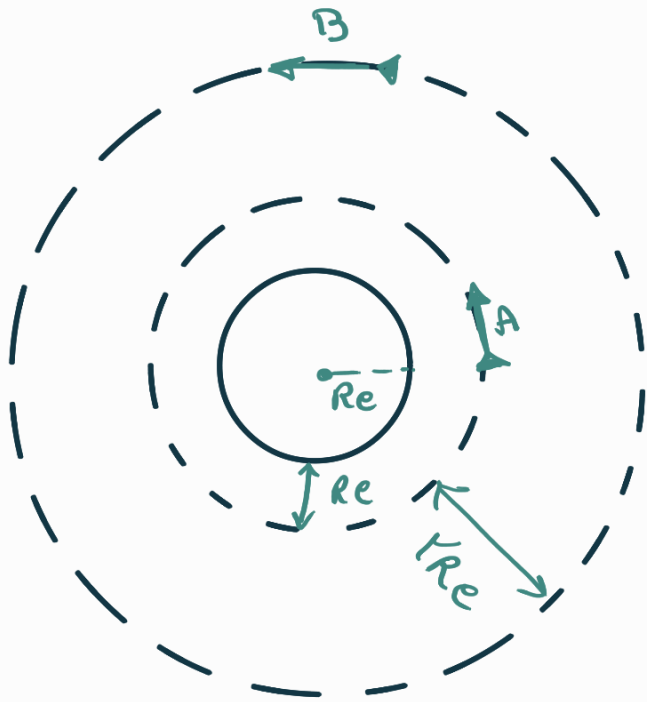
$\rightarrow \omega = \frac{1}{r} \sqrt{\frac{GM_e}{r}} \Rightarrow \omega \propto \frac{1}{r\sqrt{r}} \rightarrow \omega \propto \frac{1}{\sqrt{r^3}}$

(۵) دوره تناوب :

$$\omega = \frac{2\pi}{T} \rightarrow T = \frac{2\pi}{\omega}$$

$$\rightarrow T \propto r \sqrt{r}$$

مثال (۱) باتوجه به شکل زیر نسبت a_c ، f_c ، v ، ω و T دو ماهواره اینت به هم حساب کنید.

تست : ماهواره‌ای به جرم 250 kg در یک مدار دایره‌ای به دور زمین می‌چرخد. اگر فاصله ماهواره از سطح زمین 1600 km باشد، انرژی جنبشی ماهواره

چند گیگاژول است؟ ($R_e = 6400 \text{ km}$, $g = 10 \text{ m/s}^2$)

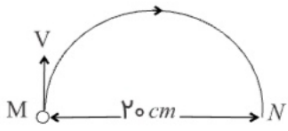
۶۴۰۰ (۴)

۶۴۰ (۳)

۶۴ (۲)

۶/۴ (۱)

سٽ: الڪٽروني ڪه در نقطه M داراي سرعت $v = 1/6 \times 10^6 \text{ m/s}$ است. تحت تاثير ميدان مغناطيسي يکنواخت $\vec{B}$ ، مسير نيم‌دايره M تا N را مطابق شکل زير طی مي‌کند. $\vec{B}$ چند تسلا و در چه جهتي است؟ ($m_e = 9 \times 10^{-31} \text{ kg}$, $e = 1/6 \times 10^{-19} \text{ C}$)

(۲) $4/5 \times 10^{-5}$ ، برون سو

(۱) $4/5 \times 10^{-5}$ ، درون سو

(۴) 9×10^{-5} ، درون سو

(۳) 9×10^{-5} ، برون سو